

FERHENGA TERMEN LGBTI+YAN

Ev ferheng têgeh û termên der barê LGBTÎ+yan de pêname dike.
Di civakê de termên ku LGBTÎ+yan pêname dikin an jî di na
jîyana LGBTÎ+yan de tên bikaranîn zêde nayên zanîn.
Me hewl da ku em bi vê ferhengê van têgehan bi tevî wateyên
wan bigihînin kurdîaxêvan.

AMADEKAR: Veysî Rênas Yildiz

Ace

Kurtenivîsa ku bi gelemperî di
îngilîzî de ji bo spektruma
Aseksuel tê bikaranîn

Agender

Wekî ‘Eycendir’ tê xwendin.

Kesên bêzayend ango kesên

ku ne xwedî nasnameyeke

zayendî ne.

AIDS

Wekî 'Eyids' tê xwendin. Sendroma Nemanî Bergiriya Destketî (bi înglîzî: Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS)) Nexweşiyek ji ber tûşbûna bi Vîrûsa Kêmasîya Xweparastina Laşî ya Mirovan pêk tê. (bi îngilîzî: Human Immunodeficiency Virus (HIV)). AIDS navê sendromê ye. HIV navê hokara nexweşiyê ye. Sendromeke xetere ye ku bi pêşketina HIVê pêk tê.

Alloseksîzm

Bîrdozîyeke cihêkariyê ye ku meyla zayendî wekî normekê ava dike û bi feraseta ku meyl û arzûya hemû mirovan li kesên din heye jiyana civakî organîze dike. Pêşgira allo- ("yên din"), ku ji Yewnaniya kevnar tê, wekî " Meyla ku ji bilî xwe li hemberî yên din derdikeve holê" tê şîrovekirin.

Ally (Straight Ally)

Wekî 'Elay' tê xwendin.

Heteroseksuelên hevband. Kesên heteroseksuel û cisgender ku mafên LGBTÎ+, tevgerên wan û wekhevîya zayendî diparêzin. Kesên homofobik, bîfobîk û transfobîk nikarin di bin vê sîwanê de cih bigirin.

Amatonormatîvîte

Ev têgeh diyar dike ku di civakê de her mirov bi kesekî din re têkilîyeke demdirêj û bi gelemperî jî têkilîyên romantîk û yekgamî dixwaze. Ev awayê jiyane yê herî têrker e û jiyana mirovên ku ne di rewşeke wisa de ne têkilîyên wan ne temam in û kêmdimînin. Ev; romantîzm/evîn, monogamî û zewacê bi awayekî girêdayî, di nav xwe de dihundirîne. Ji ber amatonormatîvîteyê, beşeke girîng a civakê di nav têkilîyên "mongamiya mecbûrî" de ye.

Androgions

Bi Îngilîzî: Androgyny, androgyne an jî androgynous), Di mîtolojîya Yewnanî de jîndarên ku hem nêr hem jî mê ne. Hermaphroditus nimûneyek ji vê yekê ye.

Aromantîk

Kesên ku bi awayekî hestîyar
dilê wî/wê ne bi partnerê xwe
ve ye ango hestên romantîk
pê re tune ne.

Aseksuel

Kesên ku meyla wî/wê ya zayendî li hemberî tu kesî tune ye. Ev ne hilbijartinek e, tunebûna meylê ye. Her çiqas ev têgeh bi gelemperî ji bo danasîna mirovên ku ji bo kêşeya zayendî an jî xwestekên seksê ya bi kesekî/e din re tune ne tê bikaranîn jî, aseksuelî spektrumeke berfireh a meyla zayendî ye ku bi cûrbecûr kêşa zayendî (an kêmbûna kêşeyeke wiha) ve tê diyarkirin. Ew bi tevahî cûda ye ku bi hişmendî tevî hebûna xwestekên zayendî dev ji çalakiya seksî bernede, ji ber ku aseksuelî ne hilbijartinek e, lê rêgezek e. Bi rastî, hin aseksuel seksê dikin û di astên cihêreng de kêşeya zayendî hîs dikin. Her wiha, kesê ku kêşeya cinsî hîs nake; Dibe ku mirov di astên cuda de arzûyê biceribîne, wek arzûya romantîk an balkişandina laşî, ku aliyên cûda yên xwe ya mirovî pêk tîne. Mirovên aseksuel dikarin ji bo danasîna xwe gelek têgehan bi kar bînin. Aseksuel, demîseksuel û aseksuelên gewr hin ji wan in.

Aseksuelên Gewr (Grey Ace)

Ev term di navbera aseksuel û alloseksuelan de cih digire. Ev têgeh jî nasnameyek e ku di nav beşa Aseksuelîtiyê de ye. Kesên ku aseksuel in lê pir kêr be jî niha yan jî berê di cazîbeya cinsî de bi awayekî bûne xwedî tecrûbe. Ji ber ku ev yek bi wan re pir kêr pêk tê ew din av kategoriya Aseksuelîtiya Gewr de tên pênasekirin.

Bi+

Wekî 'Bî komî' tê xwendin. Têgehek e fireh û sîwanî ye û ev têgeh ji bo kesên ku meyla wî/wê ya zayendî ne tenê li zayendekê ye tê bikaranîn. Kesên ku ji bo ji yekî zêdetir zayendan xwedî hest in an jî bi wan re dikevin têkilîya cinsî. Remza "+" nîşan dide ku ev têgeh di nav xwe de gelek cureyan dihewîne. Bîseksuel, Panseksuel, Polîseksuel, Omnîseksuel hin ji wan têgehên in.

Bîfobî

Hîskirin û îfadekirina tirs, ecizî
û pêşdarazîya li hemberî
bîseksuelan.

Bigender

Wekî “baycendir” tê xwendin.
Bîzayend. Kesên duzayend. Kesên
ku taybetmendiyên jinan û yên
mêran bi hev re di nav xwe de
dihundirînin û rolên her du
zayendan jî nîşan didin. Têgeha
Bigender ji aliyê Sazîya Psîkiyatrîyê
ya Amerîkî ve di bin komika
Transgender de hatîye pênasekirin.

Binder (Chest Binder)

Wekî “Bayndir” tê xwendin.

Pêçeka singê (Bikaranîna wê
ya bi îngilîzî zêdetir e.)

Binding (Chest Binding)

Wekî “bayndîng” tê xwendin.
Pêçandina singê.

Bîseksuel

Kesên ku meyla wî/wê ya
zayendî ne tenê li hember
zayendekê, li hember zêdetir
zayendan heye wekî
bîseksuel tên binavkirin

Bîyanofobî

Ev têgeh zêdetir bi navê “Zenofobî” tê zanîn. Di pênaseyên biyanofobiyê de, ku bi rastî biyanofobî ye, tê dîtin ku tirsê ji biyaniyan û fikra ku kesên xerîb dikarin zirarê bidin kesan zêde ye. Di heman demê de tê dîtin ku di van pênaseyan de îfadeyên heqaret û nefretê bi berfirehî tên bikaranîn. Hjrem (1998) bîyanofobiyê pênase dike; Ew wekî helwest û tirsên neyînî yê kes an koman li hember kesên ku ew ji xwe an ji koma ku tê de ne cûda dibînin tê pênase kirin. Helwestên dijminatî yê ku ji kesên di nav komê de derdikevin, yê li derveyî komê di warê rewşa wan a sosyo-ekonomîk, çand, nasname û nirxên olî/ruhanî de wekî pirsgirêkek binav dikin, wekî biyanofobî têne hesibandin.

Butch

Wekî “baç” tê xwendin. Di Îngilîzî de, ev peyv hem wekî navdêr û hem jî wekî rengdêr dikare bê bikaranîn, û di wateya xwe ya eslî de ji bo jina ku nêrîtiya wê pir zede ye tê bikaranîn. Jina maço û mêrane.

CD (CrossDresser)

CD kurteya CrossDresser e û wekî “sîdî” tê xwendin. lixwekirina cilên ku bi zayenda dijber tên naskirin û kesên ku van cilan li xwe dikin. Jinên ku cil û bergên mêran li xwe dikin û mêrên ku cilên jinan li xwe dikin. Ev têgeh, ji bilî cil û bergan, aksesûarên ku bi cinsê berevajî tên nasîn jî di nav xwe de dihewîne; Di nav wan de por, rih, mûş, modelên çavan û makyaj jî hene.

Crossdresser dikarin vê yekê wekî encama meyla xwe ya cinsî bikin; Lê di heman demê de dikarin ji bo veşartina nasnameya xwe jî vê yekê bikin. Her wiha ji bo pêşandaneke hunerî jî dikarin bikin.

Cisgender (“Cis”)

Wekî ‘Sîscendir’ tê xwendin.

Ew kesên ku nasnameya wan

a zayendî bi zayenda ku di

dema zayînê de hatiye

destnîşankirin re têkildar e. Di

vê rewşê de her du zayend li

hev tên.

Cishet

Kurteya “Cisgender heterosexual” e. Wekî “Sîshet” tê xwendin. Kesên ku nasnameya wan a zayendî û zayenda ku di dema zayînê de ji wan re hatiye dayîn hev digirin û ev kes xwedî meyla zayendî ya heteroseksuel in. Bikaranîna wê ya populer wekî “Cishet” tê nivîsandin. Ev nav, di nav civata LGBTÎ+yan de wekî têgeheke neyînî tê bikaranîn û destnîşankirin ku ev nasname di civakê de xwedî hegemonyayeke mezin e.

Cisnormativite

Cisgender bûn wekî yekane nasnameya zayendî ya normal tê dîtîn û nirx, rêgez û şêwazên jiyane yê civakî wekî ku her kes xwedî nasnameya zayendî ya cisgender e, tê qebûl kirin. Ev têgihîştina normatîf dibe sedem ku kesên ne-cisgender di nav civakê de neyên xuyakirin. Her wiha li gorî vê yekê nasnameya cisgender ji nasnameya trans bilindtir e. Cisnormatîvîteya ku bi tevahî avahîyeke civakî ava dike, nasname û serpêhatiyên trans di bin lingê xwe de digire û ji aliyê din ve jî nasnameya cisgender dike navend û wateya nasnameya transê jî ji vê navendê watedar dike.

Cîsseksîzm

Cureyekî zayendperestîyê ye. Pêşdarazî an jî cihêkarîya ku li ser bingeha zayendê û zayenda civakî pêk tê. Li gorî Cîsseksîzmê kesên ku di zayînê de bi kîjan zayendê ji dayik bûne, ya maqûl ew e ku di jiyana xwe de jî wê zayendê hilbijêre. Kesên ku zayenda wan a jidayikbûnê û zayenda wan a tercihkirî ji hev cuda be ew kes ne temam in û kê m in.

Partnerîya Sivîl / Pevrebûna Sivîl

(Ing: Civil Partnership/Civil Union)

Yekîtiya Sivîl cureyeke pevrebûnê ye ku wekî zewacê ye û li hin welatan bi fermî tê pejirandin. Sendîkayên sîvîl maf û erkên wekî yên zewacê didin hevjinên hevzayendan (li hin welatan, wekî hevjinên zewicî).

Cûdahiya li ser bingeha zayenda civakî

Bi tevahî rêgirtina kesane ji sûdwegirtina mafên mirovan an xistina wan di bin her cûdakarî, dîrxistin an sînordarkirina li ser bingeha rol û pîvanên zayendî yê ku di civakê de hatine avakirin. Cudakarî yek ji amûrên herî girîng e ku hebûna qalibên zayendî diparêze. Cûdahiya zayendê dibe sedema newekhevî, şidet, nekarîna sûdwegirtina ji xizmetên bingehîn an jî rûbirûbûna astengîyan di gihandina çavkanî û fersendên kesên dezavantaj de, tevlibûna kêma di jiyana kar û polîtîkayê de û nehevsengîya hêzê di têkilîyên kesane de.

Dengê Helesor

Dengdana Gey û Lezbîyenan e ku zêdetir li Ewropa û Amerîkayê di navbera wan de tifaqek heye û ev tifaq bi piranî dengê xwe dide aliyên demokrat.

Deximandin (Stîgma)

Di zanistên civakî de ev etîketek e ku bandoreke neyînî li kesayetîya civakî ya mirovan dike. Ew taybetmendiyên bedenî an tevgerî yên kesekî/ê ne ku dibin sedem ku ew ji hêla civakê ve bê redkirin. Seqetbûna bedenî, paşmayîna derûnî, qeydên sûcan, nijad, ol, meyla zayendî û nasnameya zayendî û hwd. mînakên vê yekê ne. Stîgma ji ber cudakarî, îzolekirin, zirara îmajê û xwebawerîyê dikare bibe sedema encamên cuda yên aborî, civakî û psîkolojîk.

Demîseksuel

Demîseksuel di nav spektruma aseksuelan de cih digirin. Demîseksuel bi gelemperî bi dereceyên cihêreng balkêşiya cinsî hîs dikin, lê hewcedar in ku pêşî têkilî ango girêdaneke wan a hestyarî an jî romantîk hebe. Di fîlm û pirtûkên romantîk de, bêyî ku behsa wê were kirin, em pir rastî demîseksuelîyê tên . Li gorî vê nêzîkatîya berbelav ku jê re demîseksuelîya mecbûrî tê gotin, partner tenê dema ku ji hev hez bikin û di navbera wan de evîn ango eşqek hebe seks di navbera wan de watedar û zewqdar e.

Dîsforîya Zayendî

Ew têgeheke bijîjkî ye û dîyar dike ku carinan nasnameya mirov a zayendî û zayenda ku di zayînê de jê re hatiye destnîşankirin li hev nayên. Zêdetir ev taybetmendî di transan de tê xuyakirin lê belê bi “Non-Binary”an de jî ev taybetmendî derdikeve holê. Hin kes li Tirkîyeyê ji bo vê yekê têgeha “dîsforîya laşî” bi kar tînin. Lê êdî di dewsa têgeha dîsforîyê de zêdetir têgeha “nelihevîya zayendê” (Ing. Gender Incongruence) tê bikaranîn.

Drag

Ev têgeh bi gelemperî di nav komên LGBTÎ+yan de berbelav e. Drag ew kes e ku cil û bergên zayendekê li xwe dike û xwe bi awayekî teşeyî li gorî wê zayendê diguherîne. Bi piranî ji bo kêf û şahîniyê di hunerên performansê de an jî di partî û çalakîyan de tê kirin. Çanda Dragê her çiqas di nav mêrên hevzayend de zêdetir berbelav be jî, di nav transan û di nav nasnameyên din ên zayendî de jî heye. Drag armancên wekî pelçiqandina sînorên nasnameya zayendî û îfadeya nasnameyê di nav xwe de dihundirîne û bi rêya kêf û şahîyê serî li normên zayenda civakî radike.

Drag Queen

Ew kesên ku form û şêweyên
cuda yê femînen wekî
performanseke teatral nîşan
didin

Drag King

Ew kesên ku form û şêweyên
cudaya yê maskülen wekî
performanseke teatral nîşan
didin

Dyke

Wekî “dayk” tê xwendin. Têgehek e ku tê de lezbîyenî bi gelemperî bi rengekî mêranî tê tarîfkirin. Her çendî bi taybetî li Rojava gelek caran wekî heqaretek li dijî lezbiyenên maskulen tê bikaranîn jî, wekî têgîneke ku maskulenîyê bi awayekî azad di nava gel û civakên lezbîyenan de dihewîne, tê bikaranîn û bi vî awayî ev têgeh xwe bi cih kiriye.

Evîna Heman Zayendan

Ew têgehek e ku ji hêla çalakvanê Afrîkî-Amerîkî Cleo Manago ve di salên 1990an de ji bo danasîna homoseksuel û bîseksuelan di civata Afrîkî-Amerîkî de hatîye çêkirin. Ev têgeh ji bo ku xwe ji nasnameyên homoseksuel ên Ewropî cuda bike hatîye çêkirin.

Êrîşa zayendî

Destdirêjî, reftar an jî kiryar
dema ku têkiliya laşî bi laşê
mirov re tê kirin, bi binpêkirina
parêzbendîya laşî re çêdibe.

Femînîzm

Femînîzm rêzeke tevger û îdeolojiyên civakî-siyasî ye. Ev tevger û îdeolojî armanc dikin ku wekhevîya siyasî, aborî, kesayetî û civakî ya zayendan diyar bikin û saz bikin. Tê gotin ku ev peyv ji peyva latînî "femina" û ji jêdera wê ya fransî "féminisme" tê. Tevgera jinan li ser mijarên ku rasterast jinan eleqedar dike û nerasterast jî çandê eleqedar dike, hişyariyê dide.

Femfobî

(Ing: Femmephobia) Meyla dîtina mirovên ku wekî jin tîn hesibandin wekî kêmtir nirxdar (li gorî yên ku wekî mêr tîn hesibandin) an jî dîtina nirxên ku wekî jin tîn destnîşankirin ji nirxên ku wekî mêr tîne pênasekirin kêmtir dibînin. Her çend tiştên ku wekî mê an mêranî tî dîtin di dîrokê de hatibe guhertin jî, pratîka biçûkxistina jinê mekanîzmeyeke hiyerarşiyê ya cihê ye, nemaze di sedsalên nûjen de. Ji ber ku femfobî bi mîsogeriyê re dikeve nav hev, yek ji celebên femfobiyê yên herî berbelav ew e ku jinên cistî ji ber taybetmendiyên xwe yên jineyî rastî heqaretê tîn. Wekî din, şîdeta ku di nav civaka homoseksuel de ji hêla hevzayendên jin ve rû bi rû tî an jî baldariya zêde ya nîqaşên transfobîk ên li ser jinên trans mînakên berbiçav ên femfobiyê ne.

Fetîşîzm

Fetîşîzma zayendî an jî bi kurtasî
fetîşîzm daxwazîya cazîbeya
cinsî ya bi heyînên bêrih an jî bi
beşên laşê mirov ku ne xwedî
fonksîyonên cinsî ne.

Fobîya HIVê

Ing: HIV Phobia) Têgehek e ku ji tirseke îrrasyonel hêzê digire û tê wateya Nefret, dûrxistin û marjînalîzekirina mirovên ku bi HIV û AIDSê dijîn. "Fobîya AIDS"ê, ji bo mitale û fikareke zêde ya li ser veguhestina HIVê tê bikaranîn. Berevajî vê yekê "fobîya HIVê" termeke siyasî ye û kirdeyan dixê navenda xwe. Bi zorê kirina kesên ku wek HIV pozîtîf hatine teşhîskirin ku vê yekê parve bikin an jî nehiştina kesên ku xwe bigihînin xizmetên wekî perwerdehî û tenduristî formên hevpar ên fobiya HIV in. Carinan kesên ku testên wan ên HIVê pozîtîf derdikevin ji bo ku vê yekê parve bikin, kesên HIV fobî zorê li wan dikin. Her wiha ji bo ku ew kesên ku bi HIVê re dijîn nikaribin xwe bigihînin xizmetên tenduristî û perwerdehîyê kesên HIV Fobî (ku êdî ev fobî gelekî zêde ye) astengîyê li ber wan derdixin da ku nikaribin xwe bigihînin van qadan.

Gender

Wekî “cendir” tê xwendin. Zayenda civakî, zayend. Pirsê ku zayenda mirovan çawa tê destnîşankirin, mijara nîqaşên herî germ ên serdema me ye. Zayend an jî zayend, ku tê de taybetmendiyên laşê mirovan bi taybetî di çarçoveya fonksiyonên hilberînê de tene dabeşkirin û di du kategoriyan de wekî "nêr" û "mê" [binêre. Cins] têgehek girêdayî biyolojiyê ye (Li Intersex wekî kategoriya sêyemîn binêre). Ji aliyê din ve, bi nîqaşên akademîsyenên femînîst ên rojavayî yê di salên 70'yî de, nêrîna ku diyar dike ku zayend çî ye, ango wateya jinbûn û mêr, rola mêranî û jinê ye ku civakê ji wan re diyar dike. her ku diçe bihêztir dibe. Bi gotineke din, zayend ne bi hin fonksiyonên laşê me ve girêdayî ye, lê bi wê yekê ve girêdayî ye ku em wekî mexlûqên civakî çawa xwe di nav nîzama civakî ya diyarkirî de dihesibînin.

Ji ber vê yekê nasnameya zayendî [binihêre Nasnameya zayendî] têgeheke navxweyî ye û li ser îfadeya mirov ya derbarê xwe de ye. Gelek kes, bi taybetî aktîvistên trans, ku rejîma heyî ya zayendî wekî pirsgirêk dihesibînin, vê nêzîkatiya bingehînparêz û serdest a ku wateyek û nasnameya zayendî dide laş red dikin, û doza lihevkirina diyardeya zayendî bi têgeha zayendî re dikin. Ji ber ku ev nêzîkatiya bingehînparêz fersendeke berfireh dide polîsên laş weke mekanîzmaya serdestiyê. Helwesta siyasî ya transfobîk a bi navê "TERF" îro ji perspektîfek ku têgeha zayendîtiyê di nîqaşên femînîst ên salên 70'î de red dike, çêbû.

Genderqueer

Kuîra Zayendê. Ev nasname, mîna kuîrê, tê fikirîn ku xwedî helwesteke siyasî ye û bi redkirina rejîma zayenda dumend ve tê pênasekirin. Ji ber vê yekê, ev têgeh û nasnameyên zayendî yên non-binary pirî caran rastî hev tên û wateyên wan gelekî dişibin hev. Kesên ku xwe wekî zayendperest didin nasîn, dibe ku nasnameyên xwe yên zayendî wekî ne nêr û ne jî jin, di nav her duyan de an li derveyî wan pênase bikin, an jî dikarin li dijî sînorkirina bi kodên zayendî derkevin. Digel ku hin nasnameyên ku di nav pergala zayenda dumend de hatine diyarkirin, wekî "jina genderkuîr" bikar tînin, ew kodên ku ji van zayendan re tên destnîşan kirin red dikin.

Gey

Ev term ji bo hevzayendan tê bikaranîn. Têgeha ‘Gey’ her çiqas bi piranî ji bo mêrên hevzayend tê bikaranîn jî, ev têgeh jinên hevzayend jî pê nase dike.

Geyfobî

Ev têgeh tê wateya nefret û
pêşdarazîyê ku bi taybetî li dijî
Geyan tê kirin.

Hemberdan

Tolhildan an jî tacîzên cûrbicûr li kesekî ya ji ber ku ew kes beyana xwe îfade dike lê tê kirin. Heke mirov bixwaze daxwaza hestîyarî yan jî cinsî kesekî/ê red bike, yan jî heke bifikire ku ew hatîye tacîzkirin û ji ber vê yekê bixwaze gilîyê sûcdar bike dibe ku rastî hestên tolhildanê yên sûcdar bê. Dibe ku bi awayekî zelal an jî bi awayekî veşartî ji bo ku ji mafên xwe yên perwerdehî û yên kar bêpar bimîne rastî tolhildanê bê û kesê ku hatîye redkirin dibe ku bixwaze bi hestên tolê jîyana yê hemberî xwe zehmettir bike. Ji kar derxistin an jî daxwaza vê yekê, Di nav kar de peywardarkirina karên ku nayê xwestin, kêmkirina destheqî û mînakên bi vî awayî hemberdanên cuda ne ku bi van hemberdanan tê xwestin ku mirov bêdeng bê hiştin û bê cezakirin.

Heteronormatîvîte

Bingeheke çandî ye ku heteroseksuelîyê wekî normeke xwezayî û civakî qebûl dike. Ne tenê angaşteke bîyolojîk e. Bi heman awayî ev angaşteke civakî ye jî. Wek bingeheke çandî, têgeha Mirovatîyê û têgeha Heteroseksuelîyê wekî du peyvên hemwate dibîne û wan yek qebûl dike. Lewma li gorî vê termê mirov ji du zayendan pêk tê û ev jî Jin û Mêr in. Jin û mêr li gorî heteronormatîvîteyê hev temam dikin. Ev fikr û raman nîşan dide ku li gorî normatîvîteyê meyla zayendî jî diyar e û ev jî heteroseksuelî ye. Hevjîna mêrekî jin e û hevjinê jinekê jî mêr e.

Heteroseksîzm

Pergaleke pêşdarazî û
cîhêkarîyê ye ku li ser bingeha
heteroseksuelîyê û li ser têkilîyên
bi vî rengî hatiye avakirin. Li gorî
heteroseksîzmê her kes
heteroseksuel e û li tevahîya
cîhanê raserîya heteroseksuelîyê
heye.

Heteroseksuel

Kesên ku ji aliyê hestyari, romantîk û/an jî zayendî ve li hember zayenda dijber xwedî hestan e. Pênaseya meylekê ye. Hestên romantîk ango cazîbeya cinsî ya di navbera du kesên ku zayenda wan cuda ye heteroseksuelîyê nîşan dide. Kesên ku xwedî van hestan in jî wekî heteroseksuel tên binavkirin.

Hevzayend

Hevzayend pênaseya meylekê ye. Hestên romantîk ango cazîbeya cinsî ya di navbera du kesên ku di heman zayendê de ne, hevzayendîtiyê nîşan dide. Kesên ku xwedî van hestan in jî wekî hevzayend tî binavkirin. Wekî nimûne, Mêrê ku ji aliyê hestan ve û/an jî ji aliyê arzûyên cinsî ve ji mêrekî hez dike wekî hevzayend tî binavkirin. Her wiha jina ku ji aliyê hestan ve û/an jî ji aliyê arzûyên cinsî ve ji jinekê hez dike wekî hevzayend tî binavkirin.

HIV

(Vîrûsa Kêmasîya Xweparastina Laşî ya Mirovan), vîruseke ku xisarê dide xweparastina laşî ya mirovan. Derrbirîna HIVê ji navê wê yê îngilîzî, ji “Human Immunodeficiency Virus” hatiye. HIV bi zirara ku dide pergala parastinê, dibe sedema nexweşiyê. Dema ku pergala xweparastinê ya ku laş ji mîkroorganîzmayan diparêze nexebite, mîkroorganîzma dikarin hêsantir bibin sedema nexweşiyê. Kesên ku di xwîna wan de HIV tune ye “HIV negatîf” in. Kesên ku di xwîna wan de HIV heye, jê re dibêjin “HIV pozîtîf” an jî “kesê ku bi HIVê re dijî.” Enfeksiyona HIVê piştî salên 1980yan li cîhanê bêhtir xuya bûye û wekî amûreke demxekirinê hatiye bikaranîn. Li cîhanê bi gelemperî fikra HIV = AIDS = Nexweşîya hevzayendan hatiye lansekirin. Kes û komên ku dij-LGBTÎ+ îro jî li dijî LGBTÎ+yan bi vê amûrê demxekirinê didomînin.

Homofobî

Tirs, nefret ango cihêkarîya li dijî hevzayendan nîşan dide. Kesên ku li dijî hevzayendan an jî li dijî hevzayendîyê xwedî tirs, nefret ango xwedî fikrên cihêkarîyê ne wekî homofobîk tî pênasekirin.

Înterseks

Rewşa wan mirovan nîşan dide ku taybetmendiyên jinan jî yên mêran jî di nav xwe de dihewînin. Carinan ev yek bi awayekî fizîkî jî pêk tê lê carinan bi fizîkî nebe jî bi hormonan pêk tê. Ev ne meyleke zayendî ye, ev nasnameyek e û kesên Înterseks xwedî du zayendan in. Têgeha înterseks rewş û karakterîstîkeke zayendî nîşan dide. Ew mirov in ku ji bilî taybetmendiyên nêr an mê yên ku di dema zayînê de ji mirovan re hatine destnîşankirin, li gorî ku tê texmîn kirin di nav van kategoriyan de cih nagirin an jî xwediyê taybetmendiyên her du kategoriyan (kromozom, organên zayendî û/an avahiya hormonal) in.

Îfadeya Zayenda Civakî / Îfadeya Zayendê

Dema ku kesek ji derve re zayenda xwe bi cil û berg, xwerûbûna kesane, helwest, tevgera xwe ya civakî û faktorên din nîşan dide ev yek wekî 'pêşkêşkirina zayendê' jî tê binavkirin. Nasnameya zayendê tê wateya hesteke xwe ya navxweyî û sazkirî. Îfadeya zayendê ew e ku mirov çawa nasnameya xwe ya zayendî nîşanî cîhanê dide, ango ji derve re çawa îfade dike.

Îstîsmara zayendî

Kiryarên destdirêjiya cinsî û êrîşa
cinsî li dijî kesên di bin 18 saliyê
de an jî kesên ku îradeya wan a
razîbûnê nîn e.

Lezbîyen

Jina ku bi jineke din re dikeve
nav hest û têkilîyên hestyarî,
romantîk an jî cinsî.

Lezbofobî

Ev têgeh tê wateya nefret û pêşdarazîyê ku bi taybetî li dijî lezbîyenan tê kirin.

LGBTÎ+

Lezbîyen, gay, bîseksuel, trans, înterseks û komî.
"Komî" pêvekek e ku di serî de ji bo temsîlkirina mirovên cihêreng ên zayendî hatiye çêkirin [Binihêre: Gender Diverse/ Gender Variant] yê ku nasnameya wan a zayendî an jî beyana wan a zayendî bi termînolojiya rejîma zayenda dudengî pênase nakin, û ji ber vê yekê têgehên di nav kurtenivîsa LGBTÎ de hemû nasname û meylên zayendî din av xwe de nahewîne. Lewma temsîlkirina wê bi semboleke ku naveroka wê nezêl e, wek "komî", di heman demê de tê wateya ku li derveyî zimanê ku ji hêla rejîma zayenda dudengî ve hatî damezrandin. Li gorî kesên ku peyva "komî" wekî "û pêve" şîrove dikin, nasnameyên asexual jî dikarin komî bîn hesabandin.

Mafên Mirovan

Mafên mirovan maf û azadiyên bingehîn in ku hemû mirov tenê bi mirovbûna xwe xwedîyê van mafan in. Hemû mirov dikarin sûdê ji mafên mirovan wergirin. Cudahîya nijad, netewe, etnîsîte, ol, ziman, zayend û hwd. tune ye û di bikaranîna van mafan de her kes wekhev e. Mafê jîyanê, mafê azadiyê û mafê wekhevîyê ji hin mafên mirovan yên bingehîn in.

Meha Rûmetê

Meha ku ji bo zêdekirina xuyanîtiya LGBTÎ+yan, piştgirîkirina têkoşîna wan a ji bo mafên wan û da ku ji bo wan hevgirtin xurt bibin, her meha Hezîranê dibe serdemeke çalakîyan. Ev meh wekî Meha Rûmetê tê binavkirin. Di vê pêvajoyê de meş, çalakî û civînên curbecur tîndarxistin û mafên LGBTÎ+yan û kêşeyên ku pê re rû bi rû dimînin tîndar rojevê.

Meşa Rûmetê

Meş û çalakîyek e ku her sal di dawîya meha Hezîranê de li seranserê cîhanê ji bo parastina mafên LGBTÎ+yan tê lidarxistin. Ev meş bi boneya salvegera serhildana Stonewall a sala 1969an tê lidarxistin. Ev meş hebûna LGBTÎ+yan, mafên wan û helwesta wan a li dijî cudakariya di civakê de nîşan dide.

Meyla Zayendî

Arzûyên hestîyarî, romantîk û/an zayendî yên domdar ku li hember kesekî/ê pêk tê îfade dike. Meyla zayendî ya mirovî bi çavdêrîkirina ji derve, bi hin qalib û pêşdarazîyan an jî bi texmînan nikare bê fêmkirin. Pirrengiya meyla zayendî encameke xwezayî ya cihêrengîya der barê zayendîtîyê de ye. Yek ji meyla zayendî ji ya din xwezayîtir, saxlemtir, bilintir an jî "normal"tir nîn e. Berevajî nasnameya zayendî, li vê derê nasname tune ye lê meylek heye. Meyla mirov a li hemberî kesên din nîşan dide. Ji meyla zayendî ya mirovî ya li hember zayenda dijber re heteroseksuel, ji meyla zayendî ya li hevzayend re homoseksuel, û ji meyla zayendî ya li her du zayendan re jî wekî bîseksuel tê gotin.

Mobbing

Ew zexteke psîkolojîk e ku bi awayekî sîstematîk ji aliyê yek yan jî çend kesan ve bi rêbazên dijminane û neexlaqî li kesekî/e din tê bikaranîn. Bi taybetî ji bo danasîna kiryarên zext, tundî û tirsandinê di jiyana kar de tê bikaranîn. Lêpîrsîna jêhatîbûna pîşeyî, mirov hîs bike ku pêbaweriya wî nayê, bi qestî danîna karên ku di dema diyarkirî de nikarin bîn qedandin, veşartina agahdarîyê ya ji mirovan, paşguhkirina kesan, îzolekirina mirovî ji komê û / an kêmkirina raye û karbidestîya mirovan nîşan dide ku mobbing derdikeve holê.

Monogamî

Yekhevjinî. Tê wateya rewşekê ku kesek di hemû jîyana xwe de an jî di nav demeke diyar de tenê bi kesekî/ê re be. Hevjînê/a wî/wê kesî/ê di navbera wê deme de tenê kesek e.

Nasnameya Zayendê

Tê wateya zayenda ku mirov xwe pê pênase dike, hîs dike û pê xwe îfade dike. Nasnameya zayendî bi çavdêriya ji derve ve an jî bi hin texmîn û erkên li ser taybetmendiyên fizîkî an fîzyolojîk nikare bê fêmkirin. Nasnameya zayendî pêvajo û têgehek e ku ne tenê li ser laş e, aliyên derûnî û civakî jî di nav xwe de dihewîne. Nasnameya zayendî têgehek e ku mafên mirovan ên çarenûsî, azadiya wan a xwedîkirina laşê xwe û beşdarbûna jiyana civakî bi rengekî ku mirov xwe wekhev û azad bihesîne eleqedar dike. Qebûlkirina ferdekî ji zayenda xwe ya têgihîştî û li gorî wê tevger û hestên wî hebûna nasnameya wî ya zayendî nîşan dide. Nasnameya zayendî ji bilî taybetmendiyên zayendî yê ku ji derve tînin, bi raman û hestên kesane ve girêdayî ye. Bi kurtasî, ew e ku mirov çawa nasnameya xwe dibîne û dihesibîne. Ji ber vê yekê, taybetmendiyên kesane yê ku ji derve tînin çavdêrkirin dibe ku nasnameya wî ya zayendî nîşan nedin. Xuyabûna kesekî/ê, hevalên ku ji xwe re hildibijêre û tevgerên wî her tim nasnameya wî ya zayendî nîşan nade.

Navê Mirî

(Ing. Dead Name). Navê ku dema ku mirov ji dayîk dibin li wan tê kirin û êdî nema tê bikaranîn. Ji ber ku pêvajoya adaptasyonê bi gelemperî navekî nû digire. Ev têgeh bi mirovên trans re têkildar e. Ev navên ku di dema zayîne de hatine dayîn, ji bo ku nîşan bidin ku divê êdî neyên bikaranîn jê re "mirî" tê gotin. Ji hêla Hikumetê ve navên ku di zayîne de hatine qeydkirin ne girîng in. Navên ku ji hêla kesan ve tên hilbijartin divê bên bikaranîn.

Navê Zindî

(Ing. Lived Name) : "Navê zindî" navên ku mirov bi kar tînin û xwe pê didin nasîn e. Ev têgeh bi gelemperî ji bo nîşankirina cihêtiya di navbera navê ku li ser belgeyên fermî yên kesekî/ê xuya dike û navê ku ew di jiyana rojane de bikar tîne tê bikar anîn. Tiştê ku kesek jê re dibêje "navê zindî" dibe ku ji navê wî yê fermî cûda be, nemaze di mijarên têkildarî nasnameya zayendî an tercîhên kesane de. Mînakî, dibe ku kesek bi navekî cûda bê naskirin û bi navekî cûda bê binavkirin, lê dibe ku di belgeyên wî/wê yên fermî de navekî din hebe. Ev yek bi taybetî ji bo kesên transgender an jî ji bo kesên ku navên xwe guherandine girîng e. Têgeha navê zindî da ku mirov nasnameya xwe îfade bikin û qebûlkirina wan a civakî pêk bê girîng e. Ji ber vê yekê, bi taybetî civak û polîtîkayên piştgir, kesan teşwîq dikin ku navên xwe yên zindî bikar bînin.

Non-binary

Wekî “Non-bayn’rî” tê xwendin. Peyva “non-binary” ku tê wateya “ne ji du tiştan pêk tê, ne du tiştan nîşan dide”, têgeheke sîwanî ye û ev sîwan wan mirovan digire nav xwe ku nasnameya xwe ya zayendî di nav kategoriyên jin û mêr ên ku ji aliyê rejîma zayendî ya du-alî ve tên pêşkêşkirin de diyar nakin. Belê ev nasnameyeke zayendî ye lê bi tevî vê yekê, wê ramana ku dibêje tecrûbeyên zayendî ji du kategoriyan pêk tê jî armanc dike û red dike. Bi fikra ku nasnameya zayendî ne di forma kategoriyên sabît û ji hev cuda de, lê divê di nav spektrûmekê de bê dîtin, bi xurtî ve girêdayî ye. Ji ber vê yekê, awayê têgihîştina zayendê ya du kesên non-binary bi gelek caran ji hev cuda dibe.

Operasyona Adaptasyona Laşî

Ev operasyon ango emeliyat
prosedureke cerahiye ku hem ji aliye
taybetmendiyen zayendi ve hem ji
aliye fiziki ve veguherandina laşe
mirovan e. Miroven ku zayenda wan a
tayinkiri û zayenda wan hilbijarti ne yek
in heke bixwazin, bi ve operasyonê
dikarin ji aliye fiziki û cinsi ve ji xwe
bigihinin zayenda xwe ya hilbijarti.

Qelewfobî

Fobîya qelewbûnê wekî tirsê mirovan ji kêlogirtin û rûnxwarinê tê pênasekirin û sedema vê yekê jî ew e ku ew difikirin ku mirovên qelew kêr nîrx in. Di civakê de mirovên qelewfobîk xwedî têgihîştinekê ne ku mirovên qelew teral û neserkeftî ne. Têkilîya ku qelewbûn taybetmendiyeke e ku divê jê were dîrxistin û ku mirovên qelew xwediyê vê taybetmendiyeke ne ji ber ku ew teral û neserkeftî ne, hebûna mirovên qelew hem di pratîkên qada taybet û hem jî di qada gelemperî de (mînak, di tîkiliyên kar de) sînordar dike. Dema ku em di vê wateyê de lê dinêrin, qelewfobî û têgihîştina laşê îdeal li ser trans, homoseksuel, lesbo, hwd., di warê jî nû ve hilberandina tîkiliyên hêzê bi rêya siyaseta laş û ferzkirina tiştê xwezayî/normal e. Ew bi fobiyan re di bin baneke hevpar de tê cem hev.

Panseksuel

Peyva "Pan" bi Yewnanî tê wateya "her tişt"; Ji ber vê yekê, panseksuelî bêyî ku li zayenda mirovan binêre bê ka ew kes mêr, jin an jî non-binary ye arzûya fizîkî, zayendî, hestîyarî ye ku ev hest dibe ku li hemberî hemû kesan pêk were.

Passing

Derbasbûn. Ew rewş e ku kesên trans+ xwe di kîjan nasnameyê de dibînin dixwazin ji derve ve jî hemû kes wan wisa nas bikin û rasterast bi wê nasnameyê bizanin. Ew bi piranî di çarçoveya zayenda dumend de tê bikaranîn.

Patrîyarkî (Bavîksalarî)

Pergala civakî ya ku xwe dispêre desthilatdarîya mêran. Bingeha vê pergalê li ser fikra serwerîya zilaman çêdibe. Nijad li ser bav tê diyarkirin. Di vê pergalê de nirx û rêzdayîna mêran li gorî jinan zêdetir e.

Pêşdarazî

Helwesteke neyînî ye ku mirov bêyî ku li hember kesekî xwedî agahîyeke zelal be yan jî ne xwedî agahî be wê helwesta xwe ya neyînî nîşan bide.

Pêvajoya Adaptasyona Laşî / Pêvajoya Veguherîna Zayendê

Ev têgehê e ku pêvajoyên girêdayî zayendî yê jinên trans, mêrên trans û mirovên trans di gelek waran de, di nav de bijîjkî, derûnî, civakî, aborî û qanûnî, nîşan dide û pêvajoyên ku ji têkiliya di navbera van deveran de derdikevin holê.

Pêvajoya Derbasî û / an jî Adaptasyonê

Îfadekirina pêvajoyên zayenda jinên trans û mêrên trans e ku ev pêvajo bi gelek qadên wekî hiqûqî, tîbbî, derûnî û civakî re têkildar in. Her çend nîqaşên li ser têgeha ku vê pêvajoyê pênase dike berdewam bikin jî, di wêjeyê de ji bilî "guherandina zayendî" ku berê dihat bikaranîn, wekî îfadeyên derbasbûn û adaptasyonê tên bikaranîn. Gotina "guherandina zayendê" ne têgeheke rast e ji ber ku ev têgeh zayenda jinên trans û mêrên trans wekî "zayenda ne rast" nîşan dide. Têgeha "Guherandin"ê dike ku em zayenda mirov a zayîne rast û teqez qebûl bikin ya piştî jî wekî guherandî qebûl bikin. Lewma têgeha rast "Pêvajoya Derbasîyê" û "Pêvajoya Lihevîyê" ye.

Polîseksuelî

Polîseksuelî cureyeke meyla zayendî ye ku ji peyva polî (pir) hatiye wergirtin. Mirovên wiha dikarin di heman demê de ji yek zayendî zêdetir zayendan hez bikin û arzûyeke cinsî hîs bikin. Her çend ev têgeh bi bîseksuelî û panseksuelî tê tevlihevkirin jî, kesên bîseksuel ew kes in ku bi kêmanî ji du zayendan hez dikin û arzûya cinsî hîs dikin; Panseksuel ew kes in ku hemû mirov bala wan dikişînin. Ji hêla din ve, polîseksuel dibe ku ji hemû zayendan hez nekin û hemû zayend bala wan nekişînin.

Queer

Wekî “kuîr” tê xwendin. Ew têgeh bi gelemperî mirovên ku heteronormatîvîteyê red dikin û ne heteroseksuel in nîşan dide. Lê belê, carinan ji hêla mirovên trans heteroseksuel ve jî tê bikaranîn. Queer di eslê xwe de têgeheke siyasî ye, ew vegotinên heteroseksuelan ên ku li ser civakê tene ferzkirin û siyaseta “LGBTÎ+yên meqbûl” red dike. Queer di heman demê de di dewsa LGBTÎ+yan, wekî «Yên ku ne heteroseksuel in» têgeheke sîwanê tê bikaranîn.

Rejîma Zayenda Dumend

Navê şêweyeke zordestîyê ye
ku dibêje li ser bingeha
zayendên tayînkirî tenê du
zayend derdikevin holê û ew ji
jin û mêr in. Ji bilî wan
zayendeke din tune ye.

Rola Zayenda Civakî

Temamiya rolên ku ji zayendan re hatine destnîşankirin îfade dike. Rol û berpirsiyariyên zayendî yê ku li ser kesan tî ferzkirin gelek caran dibe sedema newekhevî û cihêkariyê di navbera kesan de.

Sûcê Nefretê

Sûcê bi motîvasyona pêşdarazîyê ye ku li dijî kesek an komekê ji ber pêşdaraziya li ser bingeha nijad, zimman, ol, zayend an meyla zayendî tê kirin. Bi gelemperî tundûtûjîyê dihewîne.

Şîdeta aborî

Bêparbûna ji derfetên aborî yê ku ji bo jiyane hewce ne. Dema ku bikaranîna pere û çavkanîyên aborî wekî amûreke cezakirinê, li ser me wekî tehdîd û kontrolkirinekê bê bikaranîn şîdeteke aborî derdikeve holê. Di şîdeta aborî de hêza maddî û serwerî ji bo kontrolkirin, biçûkxistin, rûreşkirin û cezakirina kesekî wekî amûreke şîdetê tê bikaranîn.

Şîdeta çandî

Ew şidetek e ku di bin berfê de nayê dîtin, şîdeta rasterast û binesaziyê di çandekê de meşrû dike û toleransê li hember şîdetê zêde dike. Li şûna ku çandan wekî şîdet binav bike, ew diyar dike ku hin aliyên çandan mînakên şîdeta çandî ne. Hêmanên şîdeta çandî bi kûrahî di nav civakan de cih digirin, ji ber vê yekê dijwar e ku meriv fêm bike ku bandorên şîdeta çandî bandorê li awayên ramana me dike. Di nav çandan de, simbolên olî û îdeolojîk (bîre, meşên leşkerî, simbolên xaç an jî heyvê), henek û gotinên zayendperest ji hêmanên tundiya çandî ne ku em di jiyana xwe ya rojane de pê re rû bi rû dimînin.

Şîdeta Dijîtal

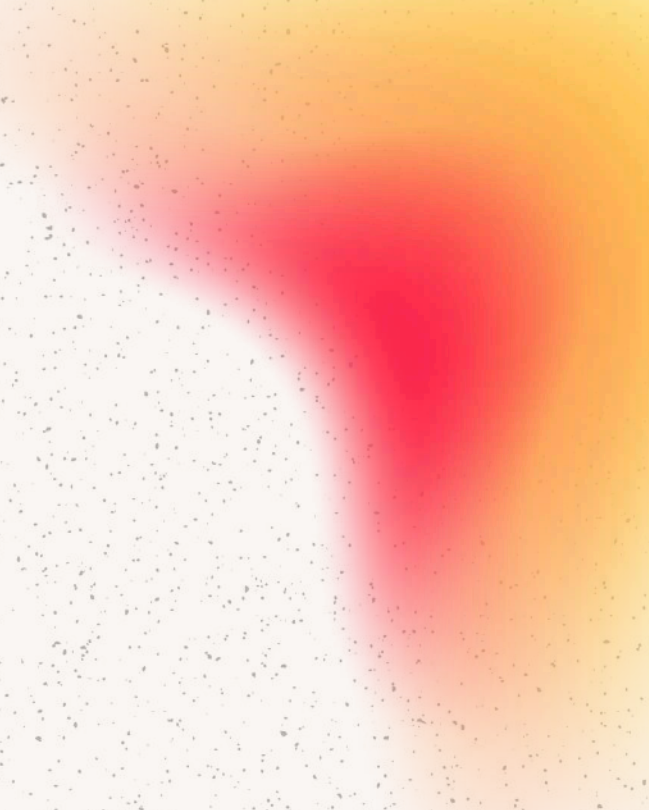
Bi karanîna înternet û amûrên medyaya civakî tevgerên acizker an nexwestî, cûdaxwazî an tundûtûjî. Parvekirin an tehdîdkirina wêneyên kesekî bêyî destûr, şandina wêne û peyamên eşkere yê cinsî, kontrolkirina hesabên medyaya civakî yê kesek din, û karanîna hêzê li ser kesek bi riya medyaya civakî ji van mînakên in. Li ser bingeha meyla zayendî, nasnameya zayendî, îfadeya zayendî û taybetmendiyan pir cihêreng ên şîdeta dijîtal hene, ku berdewamiya şîdeta offline ne û li ser heman newekheviyan tê xwarin: tacîzkirina sîber, şopandin, gihîştin û weşandina agahdariya kesane ya kesek di hawîrdora virtual de. (doxing), axaftina nefretê ya serhêl, tolhildan, bînpêkirina nepenîtiyê, tehdîdên serhêl, vîdyoyên porno yê sexte yê ku ji hêla îstîxbarata sûnî ve hatine afirandin (porno ya kûr), bilindkirin, dizîya nasnameyê, hwd.

Şîdeta Flortê

Şîdeta flortê di kêlî û demên ku mirov di nav têkilîyên hestîyarî an jî di nav têkilîyeke romantîk de bin, alîyek ji yê/ya din re serdestîyê dike, dixwaze wî/wê bixe bin kontrola xwe û li dijî wî/wê hêzdar be û bi vê armancê bikeve nav tevgerên zirardar û êrîşker. Liv û tevgerên êrîşker bi gelek şêwazên cuda pêk tînin. Ji bo ku partnerê/a xwe bixe bin kontrola xwe dibe ku şîdeta devkî, hestîyarî, virtual, laşî an jî şîdeta fizîkî bi kar bîne. Dibe ku carinan şîdet bi gotin û hestên dest pê bike û paşî veguheze şîdeta fizîkî û cinsî

Şîdeta psîkolojîk

Şîdeta psîkolojîk bi gelemperî ji bo li ser kesekî/ê avakirina kontrolê ye. An jî piştî bidestxistina kontrolê armanc ew e ku ew kontrol ji dest neçe û wiha bidome. Ev şêweyeke şîdetê ye ku destdirêjiya devkî û hestyarî, heqaret, êrîşên devkî, qêrîn, tehdîd, çavnebarî, îzolekirina civakî, dûrketina hestyarî û/an fizîkî vedihewîne. Ger hêz an hewcedariyên hestyarî ji bo kontrolkirin, rûreşkirin, heqaretkirin an cezakirina mirovan wekî navgînek şîdetê were bikar anîn, "şîdeta psîkolojîk" heye. Berevajî şîdeta fizîkî, şîdeta derûnî diwartir e ku bê vegotin.

Cûreyên şîdeta derûnî yê wekî heqaret, gef, şantaj, desteserkirina ji azadiyê, bînpêkirina nepenîtiyê (belavkirina agahiyên taybet, name yan wêne û hwd.) li gorî qanûna tawanan sûc in. Hin cûreyên din ên ku di bin sernivîsa şîdeta psîkolojîk de tê dîtin hene. Ev di heman demê de wekî “Şîdeta Flortê” tên pênasekirin. Hin ji wan ku nêzî mijarên wekhevîya zayenda civakî ne bi vî awayî dikarin bên rêzkerin: Mansplaining , love bombing, slut-shaming, gaslighting û ghosting. Ev têgeh di nav şîdeta flortê de dikarin bên senifandin.

Şîdeta zayendî

Her cure kiryar, reftar û destwerdanên ku hewldan û tehdîdên li ser zayendîtîyê dihewîne, ji aliyê kesek(an) ve bê razîbûn, bi razîbûn an jî di rewşên ku ne mimkûn e ku razîbûnê wergirin, tên kirin. Ev kiryar an tevger in ku tê de zayendîtî wekî amûrek tê bikaranîn an jî zayend, nasnameya zayendî, meyla zayendî, taybetmendîyên zayendî û îfadeya zayendî hedef digire û çalakî û kiryarên bêyî razîbûn pêk tê. Hewldan an jî tehdîdên bi vî rengî yê li ser kesan nîşan dide. Dibe ku ev yek di he

Tacîza zayendî

Heger têkiliyeke fizîkî tune be jî, ew helwest, gotin û/an reftarên acizker in ku di cewherê xwe de, bi dîtbarî, devkî û tevgerî ne. Ew dikare rasterast an bi dizî bê dîtin. Ew dikare di navbera mirovên xwedî statuya wekhev de jî çêbibe. Dibe ku bibe sedema reaksiyonên wekî tevlihevî, sosret, û nekaribûna têgihîştina kesê ku pê re rû bi rû maye. Berdewam ne şert e, ji bo ku em bikaribin bibêjin tacîz, kiryar carekê pêk bê bes e.

Terapiya Replasman a Hormonan

(Ing: Hormone Replacement Therapy)

Ew cureyeke tedawiyê ye ku ji bo sererastkirina asta hormonê di laşê kesekî de tê bikaranîn. Terapiya Replasman a Hormonan di pêvajoya adaptasyona zayendê de, nemaze ji bo kesên trans, roleke pir girîng dilîze. Di vê pêvajoyê de, hormonên cuda li gorî hewcedariyên kesên tîn bikaranîn.

TERF.

Ev têgeh kurteya “Trans Exclusionary Radical Feminist” e. Ji bo femînîstên ku transan veder dikin û wan red dikin tê bikaranîn. Ev têgeh piştî sala 2008an li cîhanê belav bû.

Femînîstên ku xwe wek TERF didin nasîn, Jinên trans wek jin qebûl nakin. Li gorî wan ew transên ku xwe wek jin didin nasîn di rastîyê de ne jin in û nikarin xwe li kategorîya jinan zêde bikin.

Trans / Transgender:

Kesên ku zayenda wan û/an nasnameya wan a zayendî bi zayenda diyarkirî û texmînkirî ya di dema zayînê de li hev nayê. Wekî têgeheke sîwanê tê bikaranîn. Zayenda ku di dema jidayikbûnê de ji mirovan re hatiye destnîşankirin dibe ku di gelek rewşan de ne rast be, ji ber ku ew peywirek e û bi rastî vîn û jiyana mirov nîşan nade. Jina trans ew kes e ku di jidayikbûnê de zayenda "nêr" lê hatiye destnîşankirin lê jin e. Kesên ku zayenda wan "jin" lê mên in ji wan re mênên trans tê gotin. Trans nasnameyeke zayendî ye.

Transfobî

Ev têgeh tê wateya nefret û pêşdarazîyê ku bi taybetî li dijî transseksuelan tê kirin.

Transmaskulen / Transfemînen :

(Ing: Transmasculine / Transfeminine) Transmaskulen ji bo kesên ku di jidayikbûnê de jin hatine destnîşankirin û nasnameya zayendî an îfadeya zayenda wan nêr e nasnameyek e. Ew diyar dike ku zayenda ku di dema jidayikbûnê de ji wan re hatîye destnîşankirin ji bo van kesan ne derbasdar e, ku ew bi mêranyê re têkiliyeke kûr heye, lê ew ne hewce ye ku xwe wekî zilam pêname bikin. Ji aliyekî din ve, transfemînen, ji bo kesên ku di jidayikbûnê de mêr hatine peywardar kirin lê di rastîyê de ew kes bi tevî nasnameya xwe ya zayendî an jî îfadeya xwe zayendî mê ne ango jin in. Ji bo hinekan ew nasnameyeke ku di bin sîwana non-binary de tê dîtin, ji bo hinekan jî ew nasnameyeke ku nêzîktirî serpêhatîyên jinên trans û mêrên trans e.

Wekhevîya zayenda civakî

Tê wê wateyê ku hemû meylên zayendî û nasnameyên zayendî, bi kurtasî hemû mirov, xwedî derfetên wekhev in ku bigihîjin çavkanîyên civakî, aborî, siyasî û kontrolkirina van çavkanîyan. Ev yek tê wateya îfadekirina mafan ên ku bi zagonê tînin parastin. Ev tê wê wateyê ku tevî cûdahîyên wan jî; berjewendî, hewcedarî û pêşînîyên hemû mirovan, li ber çavan bê girtin û cihêrengîya di nasnameya zayendî de bê naskirin. Her wiha, wekhevîya zayenda civakî ji bo ferdên ku bin asteke dezavantaj hatine xistin armanc dike ku bi awayekî wekhev bikaribin xwe bigihînin çavkanîyan û bi awayekî dadwer muameleyekê bibînin Dibe ku ev muamele wekhev an jî cûda be, lê di dawiyê de divê di navbera zayendan de di warê maf, berjewendî, erk û derfetan de hevsengîyek hebe. Wekhevîya zayenda civakî prensîbeke mafên mirovan e û ji bo pêşketineke domdar û mirovane şerta ewil e.

Wekhevîya Zewacê

(Ing: Marriage Equality) : Di navbera du kesan de bêyî ku li zayenda wan bê nihêrtin naskirina qanûnî ya zewacê.

Zayenda Destnîşankirî / Tayînkirî

Zayenda ku ji şexsan re li gorî hin taybetmendiyên ku di dema zayînê de an jî berîya wê ji organên genîtal ên derve re hatine destnîşankirin û texmînên ku li ser van esasan zayenda mirovan dîyar dikin. Ew bi piranî bi keç û kur / jin û mêr ve sînordar e. Her çend bi gelemperî bêjeyên "zayenda biyolojîk" an "zayenda fizîkî" tînin bikaranîn jî, dîsa rasttir e ku mirov tîgîna "zayenda destnîşankirî" bi kar bîne ji ber ku ew ji hêla pêşgotinên bijîjkî û civakî ve li derveyî îradeya mirov tî destnîşankirin û diyarkirin.

Zayenda Civakî

Rewşeke civakî ye ku nirx, çand, tevger û bawerîyên di civakê de bi hin rolan dîyar dike. Her wiha têgeheke nasnameyê ye ku ji aliyê civakê ve hatiye avakirin û ev yek ji zayenda biyolojîk cuda ye.

Zayenda Nêtar

Ing: Gender-neutral) Kesên ku di hilbijartina zayendekê de bêalî ne ango nêtar in. Ji bo kesên bêzayend (agender) ev term jî tê bikaranîn.

Zayendperestî

Pêşdarazî û cudakarîya li ser zayenda mirov e. Zayendperestî bandorê li ser hemû mirovan dike. Ev yek bi rolên zayenda civakî ve girêdayî ye. Heke hestên zayendperestiyê pir zêde bibe dibe ku fikrên wek “dijminatîya li hember jinan”, “tacîza cinsî” û “tecawiz” derkeve holê. Helwest û fikrên zayendperestî û cudakarîyê ji ber gelek sedeman dikare derkeve holê û yek ji van sedeman jî norm û kevneşopîya çand û civakê ye.